

वाजपेयादिशिष्यते" इति एतत्पदसुपसंहरति मनुः
 "एतादिव न मातिष्ठे हार्मिकः पृथिवीपतिः । स्वामिनाञ्च
 पशूनाञ्च पात्राणाञ्च व्यतिक्रमे" ।

स्वायम्भुव पु० स्वयंभुवोऽपत्यम्, तस्येदम् वा अयं ओरो-
 टिति वक्ष्ये ओरुं च इत्युक्ता संचापूर्वकविधेरनित्य-
 त्वज्ञापनाच्च गुणः उच्यते । स्वयम्भुपुत्रे मनो २ स्वयम्भु-
 सम्बन्धिनि लि० "धास स्वायम्भु वं ययुः" कुमारः ।
 स्त्रियां ङीप् । सा च श्वाङ्गाग्राम् । 'भागवी नार-
 दीया च बाह्यस्त्राङ्गिरस्यपि । स्वायम्भुवस्य शास्त्रस्य
 चतस्रः संहिता मताः" इति तदुक्तधर्मशास्त्रसंहिता-
 चतुर्थ्यम् । तदुक्त्यादिकं यथा

"ततः कालेन सहजा तस्याः पुत्रोऽभवन् मनुः । स्वाय-
 म्भुव इति ख्यातः स विराडिति नः स्मृतम् । तद्रूपगुण-
 धामान्यादविपूरुष उच्यते । वैराजा यत्र ते जाता
 बहवः संशितव्रताः । स्वायम्भुवान् महाभागाः सप्त सप्त
 तथापरे । स्वारोचिषाद्या ते सर्वे ब्रह्मवल्गवदपिणः ।
 शौचमिन्द्रस्योक्तददु वेपान्त्वं सप्तमोऽधुना" मत्स्यपु०
 ४५० । "अधोस्तेषां प्रवक्ष्यामि पुत्रान् देवगणांस्तथा ।
 मरीचिरतिर्भगवानङ्गिराः पुत्रहः क्रतुः । पुत्रस्यस्य वशि-
 ष्ठ सप्तैते ब्रह्मणः सुताः । उत्तरकं दिशं तथा
 राजन् ! इमं प्रयः स्थिताः । यामा नाम तथा देवास्त्वाप्तुं
 स्वायम्भुवेल्लरे । आग्नेप्रवर्गान्निवाञ्छस्य मेधा मेधातिथि-
 र्वसुः । उदातिष्ठान् दुतिमान् हव्यः स नः पुत्र एव च
 मनोः स्वाभुवस्यैते दण पुत्रा महीजवः । एतत्ते
 प्रथमं राजन् ! मन्त्रनरहृदाहृतम्" हरिवं० ७५० ।

स्वाराज् पु० स्व स्वर्गे राजते राज-किप् । इन्द्रे अमरः ।
 स्वाराज्यं न० स्वराजः भावः ष्यञ् । ब्रह्मत्वे स्वाराज्यसिद्धिः ।
 स्वारोचिष पु० द्वितीये मनो । "ओषी वशिष्ठपुत्रश्च सन्तः
 काश्यप एव च । माचो बृहस्पतिश्चैव दत्तो निचत्रवन-
 स्तथा । एते महर्षयस्तात ! बाबुमोक्षा महाप्रताः ।
 देवाश्च तृपिता नाम स्मृताः स्वारोचिषेऽल्लरे । इविभैः
 सुकतिर्ल्योतिरापो मूर्तिं रयजयः । प्रथितश्च नभश्च
 नभ ऊर्जस्तथैव च । स्वारोचिषस्य पुत्रास्तो मनोस्तात
 महात्मनः । कीर्तिताः पृथिवीपात्र । महावीर्य पराक्रमाः ।
 द्वितीयमेतं कथितं तव मन्त्रनरं मया" हरिवं० ७५० ।

स्वार्थ पु० स्वस्य स्वर्गः प्रयोजनम् अभिदेयो वा । १ स्वप्रयो-
 जने : स्वामिधेये च "स्वार्थकः स्वार्थबोधक इति" शब्दश-
 स्वार्थिक लि० स्वार्थे विहितः ठण् । स्वार्थविहिते व्याकर-

णोक्ते प्रत्यये । "स्वार्थिकाः प्रत्ययाः प्रकृतितो लिङ्गवच-
 नान्यतुवर्त्तन्ते" महाभाष्यं यथा बह्वृगुहोत्राद्या "कचित्
 स्वार्थिका अपि प्रत्ययाः प्रकृतितो लिङ्गवचनान्यतुवर्त्तन्ते"
 महाभाष्यम् । देवता अपकटगुण्डा शुषधीर इत्यादि ।

स्वास्थ्य न० स्वस्वस्य भावः ष्यञ् । १ स्वारोग्ये २ वस्तुने अमरः ।
 स्वाहा अव्य० सु+धा+ङ्-डा । १ देवोद्देशेन हविस्थाने
 अमरः । २ अग्निभाष्यायां स्त्री "स्वाहायेव हविर्भुलम्"
 रघुः । शमाटकाभेदे च स्त्री "नमः स्वधायै स्वाहाये" इति
 पितृगाथा । "प्रकृतेः कल्याणं चैव सर्वशक्तिमुद्विष्यो ।
 बभूव दाहिका यत्किरन्नेः स्वाहा स्वधामिनी । यीश-
 मध्याह्नमार्त्त एव प्रभाषादनकारिणी । त्वमग्ने दाहिका
 यत्किमवपत्नी च सुन्दरी । दग्धुं न यत्कस्त्वहते
 कृतायश्च त्वया विना । त्वन्नामोचार्थं मन्त्रान्ते यो
 दासति हविर्नरः । सुरेभ्यस्तत्प्राप्नुवन्ति सुराः खानन्द-
 पूर्वकम् । अग्नेः सम्पत्सहस्रा च श्रीरूपा सा गृहे-
 चरी । देवानां पूजिता यन्त्र मरादीनां भवाम्बिके !"
 ब्रह्मवे० प्र० १७५० । १ दुर्गायक्तिभेदे "दुर्गा शिवा क्षमा
 धात्री स्वाहा स्वधा नमोऽस्तु ते" दुर्गापूजामन्त्रः ।

स्वाहाप्रिय पु० इत० । अग्नौ हवा स्वाहापत्यादयोऽप्यत्र ।
 स्वाहाभुज् पु० स्वाहेतिमन्त्रेण त्यक्तद्वयं भुक्ते भुज-किप् ।
 देवे अमरः । [च जेद०]

स्विद अव्य० स्विद-किप् । १ पत्रे २ वितर्के अमरः १ पादपूरणे
 स्विद लि० स्विद-क्त । १ धर्मयुक्ते २ स्वेदान्ति च १ पक्वे
 "स्विदमजसुदाहृतम्" अतिः । [अङ्गीकारे ।

स्वीकार पु० यद्यस्य स्वस्य कारः करणं स्व+ङि+ठ-षञ् ।
 स्वीय लि० स्वस्येदम् क यथापिनीयैरन न कृतिगति मन्यते ।
 १ निजसम्बन्धिनि २ नायिकाभेदे स्त्री नायिकाशब्दे
 इत्यम् । [आदिव पूर्यं सूच्यते ।
 स्तुर्च्छे विच्छतौ आ० प० षक० सेट् । स्तुर्च्छेति अस्तुर्च्छेति
 स्तु शब्दे षक० उपतापे षक० आ० प० नेट् । स्वरति अस्मा-
 रीय अस्माभीति ।

स्तुर्हिंसने क्रा० पा० प० षक० सेट् । स्तुवाति अस्मारीत् ।
 स्तु क गतो आदि० आत्म० षक० सेट् अदित् चङि न तुल्यः ।
 स्वेकते अस्वेकटे ।

स्वेच्छा स्त्री इत० स्वामिनामे हेमच० । [चीनमृत्यु युक्ते लि०
 स्वेच्छामृत्यु प० स्वेच्छया मृत्युर्यस्य । १ भीष्मे लि० २ स्वेच्छा-
 स्वेद पु० स्विद-भावे षण् । १ पाकभेदे (सेका) २ चर्मं
 गात्रादितो जलादेः निष्पन्दने । षिच् भावे षण् ।